

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
TEOLOGICKÁ FAKULTA**

Katedra Teologické etiky, sociální etiky a etického vzdělávání

PhDr. Roman Míčka, Th.D.

Kněžská 8
370 01 České Budějovice

Tel. +420 387 773 533, Mobil +420 776 701 180

E-mail: roman.tf@seznam.cz

WEB: www.romanmicka.net

PODÁNÍ PRÁCE

Název: „**ETIKA VÁLKY V KATOLICKÉ SOCIÁLNÍ NAUCE**“
Autor: Jaroslav Koudelka

Bakalářská práce studenta Jaroslava Koudelky s názvem „**ETIKA VÁLKY V KATOLICKÉ SOCIÁLNÍ NAUCE**“, předložená v rámci studia oboru Sociální a charitativní práce v prosinci 2008 na Katedře teologické etiky, sociální etiky a etického vzdělávání, byla psána pod mým metodickým vedením.

Práce je členěna do pěti kapitol, kdy v první kapitole autor usiluje o definici a deskripci pojmů války a míru - text kapitoly uvádí do mnohovrstevnatosti problému, zpřístupňuje rozličné definice, přičemž jsou zde využity převážně texty současných českých autorit v oblasti bezpečnostních studií a mezinárodních vztahů (Šedivý, Waisová). Druhá kapitola nazvaná „**ETICKÉ HODNOCENÍ VÁLKY V DĚJINÁCH**“ pojednává přehledným způsobem o mravních hodnoceních a principech ve vztahu k válce v historii - od Augustina přes Tomáše Akvinského (*conditio triplex*) až ke klasikovi mezinárodního práva Hugo Grotiovi.

Kapitola 3 „**VÁLKA V NOVĚJŠÍCH DOKUMENTECH KATOLICKÉ SOCIÁLNÍ NAUKY**“, po úvodním stručném charakterizování sociálního učení církve, zpřístupňuje výroky a hodnocení problému války v církevních dokumentech, které jsou obvykle chápány jako „prameny SUC“. Autor v rámci staleté tradice sociálních encyklik (1891-1991) správně rozpoznal význam encykliky *Mit brennender Sorge* (1937) pro dané téma, ačkoli tato není do pomyslného kánonu významných sociálních encyklik obvykle řazena. Zmiňuje ji tak jako první mezi encyklikami, která o problému války a míru hovoří. Pokud bychom pominuli tuto encykliku, mohli bychom dojít k závěru, že oblast reflexe papežských encyklik ve věci války je limitována obdobím až od encykliky *Pacem in terris* (1963). Po encyklice *PiP* jsou v práci zpřístupněny a komentovány výroky pastorální konstituce *Gaudium et spes* II. vatikánského koncilu, dále i encyklik *Sollicitudo Rei Socialis*, *Centesimus Annus*, dále pak tematické pasáže nového *Katechismu katolické církve* (1992) a *Kompendia katolické sociální nauky* (2004).

Čtvrtá kapitola „**PAPEŽSKÁ MÍROVÁ POSELSTVÍ**“ zpřístupňuje a komentuje podstatné tematické výroky Mírových poselství papežů Jana Pavla II. a Benedikta

XVI. z let 2001-2008. I když v případě Poselství nejde o encykliky, autor se (na mé doporučení) držel úvahy, že totiž mírová poselství lze považovat za aktualizaci sociálního učení církve v otázkách míru a války, což je podstatné zejména v situaci, kdy v době proměny charakteru války a nových bezpečnostních hrozeb (terorismus) výroky dosavadní tradice encyklik a dokumentu GS lze považovat za mnohdy neaktuální a poplatné situaci vzniku (Studená válka).

Závěrečná kapitola 5 nazvaná „**70 LET ETICKÉ REFLEXE VÁLKY A MÍRU V KATOLICKÉ SOCIÁLNÍ NAUCE**“ je postavena na tezi o kontinuitě reflexe dokumentů sociálního učení církve ve věci míru a války, kdy autor srovnává výrok z encykliky *Mit brennender Sorge* (1937) s výrokiem z *Poselství papeže Benedikta XVI. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 2007*, kdy dospívá k názoru, že „*společným smyslem obou textů je varování před vznikem takových antropologických konceptů, které jsou již ze své podstaty ideologiemi ve kterých jsou v počátku patrné negace a násilí proti člověku v jeho celistvosti. Dalším společným a spolehlivě zjištěným znakem, které tyto ideologie identifikuje je skutečnost – snaha o zneužití Boha, které má podobu přivlastnění si Boha na národní úrovni, nebo zneužití Boha v případě vedení válek a teroristických útoků*“.

Za nedostatek práce považuji, navzdory **zajímavým postřehům v 5. kapitole**, nedostatečnou reflexi kontinuity sociálního učení církve v otázkách míru a války a dále i nedostatečné hledání souvislostí mezi tradicí etického učení o spravedlivé válce a novějšími výroky církevních dokumentů. Na druhou stranu **chápu výraznou obtížnost takové reflexe, protože dokumenty SUC se argumentačně příliš tradici „nauky o spravedlivé válce“** (výjimkou je KKC čl. 2309, tato pasáž však není vystavěna na tradičních Tomášových *conditio triplex* a částečně i GS) **nevěnují** a v kontextu válečných hrůz 20. století a hrozby jaderného konfliktu se **omezují na apely proti válce jako takové a to i včetně válek, které veškerá kritéria tradiční nauky o spravedlivé válce pravděpodobně splňují** (1. válka v Iráku – viz. papežova reakce *"Nikdy více válku!!!"* [CA čl. 52]). Zde se zdá, že teprve právě mírová poselství tváří v tvář nové hrůzné realitě globálního terorismu přinášejí v náznacích určité nepřehlédnutelní posuny a postřehy ve vztahu k válce. **Proto tedy podle mého názoru práce nemohla dát odpověď na aktuální otázky ve věci „nauky o spravedlivé válce“** (preventivní válka, preemptivní válka, problém civilní autority, mezinárodní autority apod.), **nýbrž pouze přinést selektivní dějinný přehled dokumentů sociálního učení církve k tématu války a míru.** Autor si zvolil poměrně široké téma, ovšem vysoce aktuální a jistým způsobem obtížně uchopitelné a zpracovatelné v rozsahu bakalářské práce. Co se týče mých podnětů a připomínek během vedení práce - k rozsahu, šíři zpracování pramenů a využití relevantní literatury dostupné v češtině, podchycení aktuálnosti problematiky a pokusu o reflexi, tyto autor práce respektoval a pokusil se je naplnit.

Slabší stránkou práce je její struktura a dále i reflexe tématu, ačkoli v tomto bodě **musím připustit, že autor se na mé doporučení, co se týče struktury práce, nechal výrazně vést mým článkem publikovaným na dané téma¹, kdy tato struktura se ve výsledku a celku práce mohla projevit jako nevhodná.** Co se týče důkladné a kvalifikované reflexe tématu a uspořádání tématu do koherentního systému podpořeného jednoznačnou argumentací, tak tento aspekt naplněn nebyl. Tuto reflexi však i já považuji za vysoce obtížně realizovatelnou, zejména při stanovené šíři tématu.

¹ Mička, Roman. *Katolíci a válka aneb „všichni, kdo se chápou meče, mečem zajdou... (Mt 26:52)“* ? Universum – Revue České křesťanské akademie, 2007, č. 3, ISSN 0862-8238, s. 28-33.

Dále považuji za nedostatek, že úvod a závěr ne zcela plní svůj účel a ne zcela korespondují (tedy ve smyslu – o čem bude práce a k čemu se dospělo), ovšem **obsah práce považuji za výstižný a úplný, do kontextu zasazený, přehled o tématu. Dílčí nedostatky autor částečně kompenzuje větším rozsahem práce než je stanoveno, což si ovšem charakter tématu (časté a nezbytné citace dokumentů) vyžádal.**

Po formální a technické stránce je práce uspokojivá, po jazykové a stylistické stránce lze vytknout časté **neobratné formulace**, dále nejednotnost a neujasněnost terminologie a psaní velkých či malých písmen, poznámkový aparát nevykazuje podstatné nedostatky.

Navzdory těmto nedostatkům práce podle mého názoru splňuje požadavky kladené na tento stupeň kvalifikační práce.

Bakalářskou práci studenta Jaroslava Koudelky s názvem „**ETIKA VÁLKY V KATOLICKÉ SOCIÁLNÍ NAUCE**“ **d o p o r u č u j i** k obhajobě, kdy práci hodnotím známkou **v e l m i d o b ř e**.

V Českých Budějovicích dne 26. 1. 2009

Roman Mička

